

Степан СЛИВКА

Національний університет “Львівська політехніка”
професор кафедри теорії права та конституціоналізму
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти,
доктор юридичних наук, професор
stepan.s.slyvka@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-1683-4363

АНТИНОМІЧНЕ СПРИЙНЯТТЯ НАДПРИРОДНОГО ПРАВА

<http://doi.org/10.23939/law2024.44.238>

© Сливка С. С., 2024

Анотація. Відомо, що надприродне справляє визначальний вплив на людину та природу. Надприродне – це антонім природного; явища, протиставлені дійсному чуттєвому світу; те, що виходить за межі реального і не може бути пояснене природним чином; все, що не підходить під відомі закони природи, де духовна сила викликає природні, чуттєві явища. Суттєвою ознакою надприродного є те, що воно є корелянтом природних сутностей як вище й непідлегле матеріальному світу. Певні відповідники надприродного мають місце у міфології. Зауважимо, що поняття “ надприродне” є синонімом до “трансцендентного”, а трансценденте дещо відрізняється від трансцендентального. У трансцендентному вже закладена ідея правопорядку чи системи правих, а у трансцендентальному – лише розглядають, обґрунтовують філософські (метафізичні) ідеї такої ідеї правопорядку. Якщо у першому випадку ми маємо справу зі статикою, то у другому – з динамікою, процесом реалізації. В деяких випадках надприродне можна розуміти як непізнане природне. Це залежить від кожної людини зокрема, від її віри, переконань.

Вважаємо за потрібне розглянути поняття позаприродного і співставити його з надприродним. Надприродне і позаприродне – це два поняття, які можуть вживатися в різних контекстах і мати різне значення. Зокрема:

1) Надприродне вказує на явища, які виходять за рамки природних законів та наукових пояснень. Воно не може означати дивовижні, надзвичайні події або явища, які не пояснюються науково, такі як чари, природжені здібності, які видаються надзвичайними тощо;

2) Позаприродне може означати те ж саме, що і надприродне, але також вказувати на щось, що перебуває поза межами природи або звичайних явищ. Це поняття може включати в себе не тільки надприродні, але й надзвичайні події, феномени, що видаються дивовижними, а також те, що лежить за межами звичайних законів природи.

Загалом, різниця між цими термінами може бути дещо розмитою, і вони можуть вживатися із загальною метою вказати на щось несподіване або надзвичайне. Перехід із позаприродного у надприродне не доведений наукою.

Ключові слова: надприродне право; трансцендентальні числа; ірраціональні числа; комплексні числа; надприродне право; позаприродне право.

Постановка проблем. Розглянемо загальні питання трансцендентних, ірраціональних, комплексних та умовних чисел, оскільки вони становлять інтерес для трансцендентального права.

Аналіз дослідження проблеми. Дослідженням важливих питань, які стосуються даної проблематики займається чимало науковців та відомих людей. Серед них О. Кислашко [1], У. Сіданіч [1], П. Рабінович [3] та інші.

Мета статті. Нам необхідно виявити антиномії надприродного права і дослідити основні потенції (приховані здатності) їх сприйняття для життєдіяльності. Для цього, спочатку розглянемо значення самого надприродного закону у сприйнятті антиномій надприродного права. При цьому наголосимо, що розуміння надприродного (трансцендентального) права доцільно поєднувати з природничими, точними науками, зокрема з математикою (числами).

Виклад основного матеріалу. Трансцендентні числа – це числа, які не задовільняють жодне алгебраїчне рівняння з раціональними, цілими коефіцієнтами (числа (π) , e (ϵ), (ϕ)). Це абстрактні об'єктивні математичні концепції. Вони не можуть бути точно виражені у вигляді десяткових дробів та мають нескінченну послідовність цифр після коми. Трансцендентні числа використовуються в науці та інженерії для розв'язання математичних проблем, хоча на умовні числові осі вони не існують.

Просто вони є у Природі і мають непізнану надприродну сутність. Ірраціональні числа – це числа, які не є раціональними, тобто не є ні цілими, ні зображеними у вигляді дробу типу $\frac{m}{n}$, де m – це ціле число, а n – натуральне. Ірраціональні числа: $\sqrt{2}$, $\sqrt{3}$, і т.д., які містять раціональні числа під знаком радикала, це нескінченний, десятковий, неперіодичний дріб. Таке число, яке не може бути коренем жодного алгебраїчного рівняння з цілими коефіцієнтами, називається трансцендентним числом.

Комплексні числа – це розширення поля дійсних чисел, яке представлено як формально сума $x + iy$, де x і y – дійсні числа, i уявна одиниця. Застосування комплексних чисел дозволяє зручно, компактно формулювати багато математичних моделей в фізиці.

Уявне число – це комплексне число, яке може бути записане як дійсне число, помножене на уявну одиницю i , що визначається властивістю $i^2 = -1$.

В чому полягає інтерес порівняння *трансцендентних, ірраціональних, комплексних та уявних чисел з надприродними (трансцендентними) законами?*

Порівняння *трансцендентних чисел з надприродними законами* полягає в спробі з'ясувати, чи існує зв'язок між числовими константами, які не є раціональними і фізичними законами природи. Це може включати такі числа як “ π ”, “ e ”, “ ϕ ” (“золоте число”) та інші математичні важливі константи.

У науці проявляється спроби можливого обрання таких чисел в природі або їхніми властивостями, які можуть відображати фізичні закони або властивості Всесвіту. Досліджується також можливі існування числових відношень між трансцендентними числами, які відповідають якимось фізичним законам. Це зацікавлення в трансцендентних числах і надприродних законах відображає глибокий зв'язок між математикою, фізикою і природознавством. Воно може допомогти розкрити глибші структури і закономірності у природі.

Загалом, філософія трансцендентних чисел у природі вивчає взаємозв'язок чисел та їхню роль у природних явищах та процесах. Ми ще мало уваги приділяємо уваги теорії чисел, яка включає в себе різні аспекти, такі як числа Фібоначчі в природі, геометричні закони у природних формах, числові співвідношення у фізичних законах тощо. Числа є важливими у розвитку природи, оскільки вони допомагають нам розуміти навколишній світ. Зокрема у програмуванні використовують числа Фібоначчі як послідовність чисел, де кожне число (крім перших двох) дорівнює сумі двох попередніх чисел. Починаючи з 0 і 1, перші кілька чисел Фібоначчі виглядають так:

0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89 і т.д.

Порівняння *ірраціональних чисел з надприродними законами* є складним завданням, оскільки ці числа не можуть бути точно виражені як частка двох цілих чисел і мають нескінченний розряд після десяткової коми. Надприродні закони, такі як закони фізики, описують явища у природі за

допомогою математичних моделей, які використовують раціональні числа та числа з плаваючою комою.

Проте ірраціональні числа, такі як корінь квадратний з числа 2 ($\sqrt{2}$), можуть мати важливе значення у природному світі, наприклад, у геометрії або при описі неповних аркушів у природних об'єктах. Ці числа можуть бути наближено раціональними числами, що полегшує їх використання в практичних обчисленнях.

Зв'язок між ірраціональними числами і надприродними законами полягає в тому, що в математичні моделі, які використовуються у фізиці та інших науках, можуть включати ірраціональні числа, коли це необхідно для точного опису природних явищ. Однак це не вказує на надприродні аспекти чисел, а лише на їх важливість точно моделюванні природних процесів.

Чимало аномалій існує у взаємозв'язку *комплексних чисел* і надприродних законів. Хоча людина не відчуває їх безпосередньо, проте певне сприйняття повинно бути у формуванні надприродного права [1].

Сума дійсного і уявного чисел називається комплексним, наприклад, $2 + -3i$ (корінь з від'ємного числа не добувається). Комплексні числа, хоч і здаються абстракцією математики, знайшли своє застосування в різних науках, включаючи фізику. Зв'язок комплексних чисел з надприродними законами полягає в тому що вони можуть використовуватися для опису фізичних явищ, як інколи важко або навіть неможливо пояснити за допомогою реальних чисел.

Зокрема, комплексні числа використовуються в квантовій механіці для опису планів квантових систем. Вони також зустрічаються у різних галузях фізики, які стосуються коливань, хвильових процесів та інших явищ. Комплексні числа допомагають математикам і фізикам краще розуміти та передбачати події в світі навколо нас, включаючи деякі надприродні аспекти, які можуть здаватися загадковими для звичайного сприйняття.

Антиноміїв контексті надприродного права, породжені комплексними числами, є досить абстрактною темою. Такі числа використовуються в різних науках, включаючи фізику та інженерію, для моделювання складних фізичних явищ. Якщо розглядати це у філософському контексті надприродного права, можливо, можна вбачати антиноміїв як конфлікти або суперечності, які виникають при застосуванні комплексних чисел для розгляду надприродних аспектів права. Однак конкретний зміст таких антиномій та їхній вплив на надприродне право потребує поглибленого вивчення, дослідження математичних аспектів філософії права.

Між *уявними числами* і надприродними законами прямого зв'язку не існує. Це різні концепції. Уявні числа, такі як комплексні числа, раціональні числа або ірраціональні числа, є математичними об'єктами, які використовуються для опису різних аспектів реального світу.

Надприродне право є філософською теорією права, яка вважає, що існують об'єктивні моральні принципи, які лежать в основі правових норм і які не залежать від чинного законодавства. Ці два поняття, включаючи уявні числа, перетинаються. Зрозуміло, що цей перетин не виключає й антиномій. Надприродне право є концепцією філософського та юридичного характеру. Воно визначає існування норм та принципів, які перебувають за межами природного права і законодавства, і вони вважаються загальними та незмінними.

Важливо пам'ятати, що надприродне право є уявним поняттям. воно вказує на існування вищих, незалежних від законів та суспільства принципів, які за припущенням, регулюють мораль та правосуддя. Надприродне право не може бути виміряне в реальному світі в повному об'ємі. Його існування ґрунтується *не стільки на розумі, скільки на вірі*. Якщо існує уявне число і воно успішно використовується в науці, то має право на існування уявного надприродного права, яке мимовільно (часом і довільно) використовується у регулюванні поведінки людини та суспільних відносин.

Зауважимо, що не пізнані властивості чисел *не обов'язково* відображають надприродні закони, хоча такі випадки існують. В науці завжди є багато невідомих явищ, і нові відкриття можуть розширити наше розуміння чисел, математики і законів. Хоча деякі числа можуть мати незвичайні властивості, що не означає існування надприродного явища (скоріше певно

непізнаність). Надприродні закони виходять за межі природних законів і зазвичай не піддаються науковому обґрунтуванню. Їх треба сприймати *відчуттям і вірою* [2].

Ми розглянули сприйняття надприродного права у теорії чисел (трансцендентних, ірраціональних, комплексних, уявних) і дійшли висновку, що природні закони в одних випадках мають спільні риси з числами, в інших випадках потрібно подальші дослідження. Але така взаємодія має практичну цінність в науці. Надприродне право так і числа часто виражаються абстрактними, моральними і духовними принципами. Це зв'язок зазвичай пов'язаний з вірою та духовними питаннями, які впливають на віруючих людей у їхньому житті та моральних питаннях. Надприродні закони і числа розглядаються як дві різні сфери знань і віровчення, і, хоча вони мають певні риси, відрізняються за своєю природою і впливом на світ, часто породжуючи при цьому антиномії.

Важливість взаємозв'язку чисел (трансцендентних, ірраціональних, комплексних, уявних) полягає в тому, що вони відображають існування вищих надприродних сил. Ці сили можуть впливати (що є бажаним) на формування позитивного права, на поведінку людей. Проте цей вплив може змінюватися в залежності від країни та її культури. Суспільні норми та правові системи розвиваються і змінюються з часом і вони можуть відрізнятися в різних частинах світу. Тому вплив надприродних законів і теорій чисел на людські закони й органічні суспільні закони може бути складним і різноманітним [3].

Висновки. Антиномічне сприйняття надприродного права є онтологічно допустимим явищем. Людина не може в повному об'ємі освоїти не тільки суспільні та природні норми, а й надприродні. За допомогою теорії чисел це усвідомлення і сприйняття можна покращити, хоча антиномій обминути неможливо. Проте згаданий взаємозв'язок двох концепцій має практичну цінність: удосконалення державних законів, утвердження загальної справедливості та універсальності та правил життєдіяльності, пропагування ідеї вищих, незмінних правил, вищих моральних принципів, чеснот, які перевищують якість дії державних законів, позитивного права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кислашко О. П., Сіданіч У. Л. Християнські чесноти особистості: навч. посіб. Київ: Духовна вісь, 2017. 448 с.
2. Канонічне право: навч. посібник/ укл. свящ. М. Лагодич. Чернівці: Вид-во Чернівецького нац. ун-ту; 2010. 400 с.
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Київ: Атіка, 2001. 176 с.
4. Сливка С. С. Філософія права: том 4. Канонічне право: підручник / С. С. Сливка. Київ: "Видавництво Людмила", 2021. 347 с.
5. Сливка С. С. Філософія права: визначники у термінах та сентенціях: навчальний посібник / С. С. Сливка, А. С. Романова, І. М. Коваль. Львів: "Растр-7", 2020. 212 с.

REFERENCES

1. Kyslashko O. P., Sidanich U. L. *Khrystyianski chesnoty osobystosti* [Christian virtues of the personality]: navch. posib. Kyiv: Dukhovna vis, 2017. 448 p. [In Ukrainian].
2. *Kanonichne pravo* [Canon law]: navch. posibnyk/ ukl. sviashch. M. Lahodych. Chernivtsi: Vyd-vo Chernivetskoho nats. un-tu; 2010. 400 p. [In Ukrainian].
3. Rabinovych P. M. *Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy* [Fundamentals of general theory of law and state]. Kyiv: Atika, 2001. 176 p. [In Ukrainian].
4. Slyvka S. S. *Filosofia prava* [Philosophy of law]: tom 4. Kanonichne pravo: pidruchnyk / S. S. Slyvka. Kyiv: "Vydavnytstvo Liudmyla", 2021. 347 p. [In Ukrainian].
5. Slyvka S. S. *Filosofia prava* [Philosophy of law]: vyznachnyky u terminakh ta sententsiakh: navchalnyi posibnyk / S. S. Slyvka, A. S. Romanova, I. M. Koval. Lviv: "Rastr-7", 2020. 212 p. [In Ukrainian].

Дата надходження статті: 05.08.2024 р.
Stepan SLYVKA

ANTINOMICAL PERCEPTION OF SUPERNATURAL LAW

Abstract. It is known that the supernatural has a decisive influence on man and nature. Supernatural is the antonym of natural; phenomena opposed to the actual sensory world; that which goes beyond the real and cannot be explained in a natural way; everything that does not fit under the known laws of nature, where spiritual power causes natural, sensible phenomena. An essential feature of the supernatural is that it is a correlate of natural entities as higher and independent of the material world. Certain counterparts of the supernatural have a place in mythology. Note that the term “supernatural” is synonymous with “transcendent”, and transcendent is somewhat different from transcendental. In the transcendental, the idea of the legal order or the system of the right is already embedded, and in the transcendent, only the philosophical (metaphysical) ideas of such an idea of the legal order are considered and substantiated. If in the first case we are dealing with statics, then in the second – with dynamics, the implementation process. In some cases, the supernatural can be understood as the unknowable natural. It depends on each person in particular, on his faith, beliefs.

We consider it necessary to consider the concept of the supernatural and compare it with the supernatural. Supernatural and supernatural are two concepts that can be used in different contexts and have different meanings. In particular: 1) Supernatural refers to phenomena that go beyond natural laws and scientific explanations. It cannot mean miraculous, extraordinary events or phenomena that cannot be explained scientifically, such as charms, innate abilities that appear to be extraordinary, etc.; 2) Supernatural can mean the same as supernatural, but can also refer to something outside of nature or ordinary phenomena. This concept can include not only supernatural, but also extraordinary events, phenomena that seem miraculous, as well as what lies outside the normal laws of nature.

In general, the distinction between these terms can be somewhat blurred, and they can be used with the general purpose of indicating something unexpected or extraordinary. The transition from the supernatural to the supernatural is not proven by science.

Keywords: supernatural law; transcendental; irrational; complex numbers; supernatural law; supernatural law.